

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика природничо-краєзнавчих досліджень

Освітня програма Середня освіта (географія)

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.07 Географія

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на
засіданні кафедри
Протокол №8 від
“28” лютого 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика природничо-краєзнавчих досліджень
Освітня програма	Середня освіта (географія)
Спеціалізація (за наявності)	014.07 Географія
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	укр
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

При вивченні дисципліни «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» студенти зможуть вивчити понятійно-категорійний апарат, сформувати глибокі комплексні знання про особливості провадження природничо-краєзнавчих досліджень. Особлива увага при вивченні курсу спрямована на опанування методичних прийомів та методів проведення природничо-краєзнавчих досліджень.

Метою викладання дисципліни «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» є: сформувати фахові компетентності та здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, пов'язані з організацією природничо-краєзнавчих досліджень. Основними завданнями навчальної дисципліни «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» є: надбання студентами теоретичних знань з основ краєзнавства, також вироблення практичних навичок з використання краєзнавчої інформації під час організації природничих досліджень.

Компетентності

ФК 02. Здатність аналізувати географічні об'єкти і процеси як природного походження, так і антропогенні, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук, а також на основі відповідних методів.

ФК 09. Здатність застосувати знання з географії при вивченні своєї місцевої, географії регіону, володіння інструментарієм регіональних та краєзнавчих досліджень.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність продемонструвати знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень базових профільних наук.

ПРН 6. Знання основних принципів і теоретичних положень, фізичної та

суспільної географії.

ПРН 12. Вміти застосовувати професійно профільовані природничо-наукові знання і практичні уміння і навички, які є теоретичними основами побудови змісту навчального матеріалу дисциплін фізико-географічно циклу основної і старшої школи.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Об'єктно-предметна основа географо-краєзнавчих досліджень	Розуміти сутність і структурний зміст краєзнавства, розкрити предмет і завдання краєзнавства	Тести, Практичні та творчі завдання
2	Історія краєзнавства	Обґрунтувати особливості історичних періодів розвитку краєзнавства та краєзнавчих досліджень: зародження краєзнавства в Україні, перша половина XIX століття, друга половина XIX- XX століття та на сучасному етапі	Тести Практичні та творчі завдання
3	Методика природничих досліджень	Розкрити рівні пізнання, основні форми наукового пізнання, методи природничо-краєзнавчих досліджень	Тести, Практичні та творчі завдання
4	Етапи польового природничо-географічного дослідження	Виділити основні етапи польових природничо-географічних досліджень: підготовчий, польовий та камеральний етап	Практичні та творчі завдання
5	Методика польових краєзнавчих природничо-географічних досліджень	Розкрити методику польових краєзнавчих геологічних досліджень, вивчення рельєфу, метеорологічних досліджень, вивчення умов зволоження, гідрологічних обстежень та опису водних об'єктів, вивчення ґрунтів, дослідження рослинності, зоогеографічних спостережень та досліджень природних комплексів та їх морфологічної структури.	Практичні та творчі завдання

6	Краєзнавчі дослідження на географічних стаціонарах	Обґрунтувати ефективність проведення краєзнавчих досліджень на географічних стаціонарах	Тести Практичні та творчі завдання
7	Фізико-географічна характеристика Івано-Франківської області	Розглянути фізико-географічну характеристику Івано-Франківської області за розробленим алгоритмом, підібрати відповідні картографічні матеріали для створення тематичних атласів	Тести
8	Навчальні краєзнавчі екскурсії	Обґрунтувати зміст навчальних екскурсій, їх значення у викладанні географії, розробити краєзнавчі маршрути та обґрунтувати атрактивність та інформативність краєзнавчих об'єктів.	Практичні та творчі завдання

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система контролю знань здійснюється через: поточний контроль – 100 балів
---	---

5. Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	100
Лекція	20
Практична робота	50
Самостійна робота	30
<i>Додаткові заохочувальні бали, які можуть доповнити оцінку до 100 балів</i>	20
Разом	100

Заохочувальні бали

1. Участь у дискусіях (до 20 балів),

2. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до 20 балів)
3. Обговорення відповідей та оцінювання лабораторних робіт інших студентів (до 5 балів)
4. Участь у вебінарі чи прослуховування курсу за тематикою дисципліни (до 10 балів)
5. Участь у студентських наукових конкурсах та олімпіадах (до 20 балів)

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень : навч. посібник / Галина Байрак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 292 с. 2. Галік О.І. Метеорологічні прилади і методи спостережень. Практикум: навчальний посібник. Рівне: НУВГП – 2008, – 234с. 3. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук, А.Г. Дем'янчук, Б.Г. Дем'янчук. – К. : Вид. центр «Просвіта», 2006. – 293 с. 4. Жупанський Я.І. Круль В.П. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства // Краєзнавство. – 1994. – №1-2. – С. 3-7. 5. Козловський Л.М. К 59 Дистанційні методи в геокартуванні [Текст]: навч. посіб. / Л.М. Козловський. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 88 с. 6. Колодєєв Є.І., Гриб О.М. Методи гідрометеорологічних вимірювань (гідрологічні вимірювання). Навчальна польова практика: Навчальний посібник. – Одеса: ТЕС, 2009. – 75 с. 7. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник / М.П. Крачило. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с. 8. Круль В.П. Краєзнавство: Навч.-методичний посібник / В.П. Круль. – Чернівці: Рута, 2007. – 104 с. 9. Купач Т.Г., Дем'яненко С.О. Польові природничо-географічні дослідження територій: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «географія» та «освіта». – К., 2017. – 80 с. 10. Мельничук М. М., Білецький Ю. В. “Методи географічних досліджень”. Методичні рекомендації до практичних занять. – Луцьк, 2010. – 11. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу / Навчально-методичний посібник // К. А. Немець, Л. М. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 172 с. 12. Обозний В.В. Краєзнавство: Навч. посіб.-практикум. / В.В. Обозний. – Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2004. – 237 с. 13. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство / Є.В. Панкова. – КНУКіМ. – К.: Альтерпрес, 2003. – 251 с. 14. . Пашенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень : підручник / В. М. Пашенко. 	

— Ніжин : АспектПоліграф, 2011. — 256 с.

15. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський; за ред. Ф.Д. Заставного. 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2008. – 575 с.

16. Польова навчальна топографічна практика: навчально-методичний посібник / І.О. Підлісецька, М.А. Молочко; За ред. А.М. Молочка. – Київ: Видавництво «Альфа-ПК», 2020. – 42 с.

17. Самойленко В.М. Природничо-географічне моделювання : підручник / В.М. Самойленко, І.О. Діброва. – Київ : Ніка-Центр, 2019. – 320 с.

18. Філоненко І.М. Краєзнавство і туризм: курс лекцій / Філоненко І.М., Філоненко Ю.М.; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 213 с.

19.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра географії та природознавства, Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201Д, каб. 206, https://kgip.pnu.edu.ua/ kgp@pnu.edu.ua
Викладач	к. геогр. н., доцент Атаманюк Ярослава Дмитрівна
Контактна інформація викладача	yaroslava.atamaniuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf</p>
--------------------------	---

Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення «Про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nov_e2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Виконання завдань пізніше встановленого терміну знижує максимально можливу оцінку на 5 балів для лекцій та на 10 балів для практичних занять. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) оцінювання не змінюється.
Невідповідна поведінка під час заняття	Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно Положення «Про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nov_e2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення «Про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osv_ita.pdf Рекомендовані платформи: prometheus.org.ua www.ed-era.com

Викладач _____